

Stichting Landelijk
Ongedocumenteerden
Steunpunt

Voorkom het criminaliseren van hulp aan ongedocumenteerde mensen

---

Er hangt ons een schrikbeeld boven het hoofd. Het lijkt erop dat we met ons werk als hulpverleners voor ongedocumenteerde mensen een gevangenisstraf riskeren van minstens drie jaar. Dat hangt samen met de Europese Facilitators Directive (Dienstverlenersrichtlijn). De Eerste Kamer kan het standpunt van Nederland over deze Europese richtlijn nog veranderen. Als de meerderheid van de EU-landen de richtlijn goedkeurt, kunnen we ons werk over twee jaar niet meer doen. Tenzij we een enorm risico willen nemen. We vragen ons af wie er wil leven in een land waar we aan 23.000 tot 58.000 mensen geen zorg en ondersteuning meer mogen geven. Waar we als crimineel worden gezien als we om humanitaire reden oproepen iemand onderdak te geven. Wanneer we hiermee moeten stoppen, loopt een kwetsbare groep mensen het risico nog meer aangewezen te worden op 'hulp' van de echte kwaadwillenden.

Al tientallen jaren zetten humanitaire organisaties, kerken en maatschappelijke instellingen zich in voor hulp aan mensen zonder verblijfsvergunning. Vaak zijn dat uitgeprocedeerde asielzoekers. De ervaring leert dat dit soort hulp effectief is: veel van deze mensen vinden er een weg uit de illegaliteit mee: ze krijgen alsnog een verblijfsvergunning, keren terug naar hun land van herkomst of reizen door naar een ander land met meer toekomstperspectief. Zonder deze hulp zouden deze mensen overgeleverd zijn aan de straat, louche huisjesmelkers en uitbuiters op de arbeidsmarkt. Dat is zowel schadelijk voor de mensen zelf als voor de gemeente waarin zij zich bevinden. Daarom wordt deze hulp al ruim twintig jaar gefinancierd door gemeenten. De laatste tien jaar is zelfs het Rijk overtuigd geraakt van het belang van begeleiding en financiert daarom mee.

En dit werpt zijn vruchten af. Sinds de komst van de LVV (landelijke vreemdelingen voorziening) wordt er voor meer ongedocumenteerde mensen een duurzame oplossing gevonden. Ze blijken alsnog recht te hebben op een verblijfsvergunning of kunnen een traject in om goed voorbereid terug te keren naar land van herkomst. Voor dit verhaal belangrijk: door de LVV vertrekken aanzienlijk minder met 'met onbekende bestemming', oftewel: minder mensen belanden op straat. De kans is groot dat een nieuwe regering alle financiering aan de LVV wil gaan stoppen. Dat is al een schrikbeeld. Willen we dat al die mensen op straat belanden? En kunnen we het ons dan permitteren om geen hulp te organiseren, omdat ons een gevangenisstraf boven het hoofd hangt?

Met de nieuwe EU-richtlijn wordt dit de werkelijkheid omdat georganiseerde hulpverleners een minimum-gevangenisstraf van drie jaar kunnen krijgen als ze deze hulp blijven verlenen. In tegenstelling tot de oude Dienstverlenersrichtlijn, gaat deze wet niet alleen het over de grens helpen van mensen strafbaar stellen. Ook hulp organiseren voor onderdak wordt strafbaar. Of het verhuren van woonruimte. Als de hulp verleend wordt aan minderjarigen, moet die zelfs extra zwaar bestraft worden.

Als het organiseren van onderdak, voedsel en geld strafbaar wordt, dreigt het uiteraard te verdwijnen. En solidaire burgers en instanties die dapper door blijven gaan, moeten ondergronds. Dus zijn ze ook niet goed vindbaar meer voor degene die de hulp hard nodig heeft. Er is meer risico op misbruik en dus méér in plaats van minder criminele betrokkenheid bij deze kwetsbare groep mensen.

De Eerste Kamer debatteert komende dinsdag 16 april over de positie van de Nederlandse Regering met betrekking tot deze Richtlijn. Eerder vroeg de Eerste Kamer aan de staatssecretaris of er wel genoeg waarborgen zijn ingebouwd dat humanitaire hulp niet bestraft mag worden. De staatssecretaris antwoordde dat dit het geval is: de jurisprudentie van de Hoge Raad zou erop wijzen dat hulp om humanitaire redenen altijd uitgezonderd zou zijn van straffen. Maar die jurisprudentie is gebaseerd op wetten uit het heden, niet op toekomstige wetgeving. De staatssecretaris schrijft ook dat het volgens het wetboek van strafrecht mogelijk is om iemand niet te bestraffen voor humanitaire hulp. Maar deze mogelijkheid zal juist door de nieuwe Richtlijn beperkt worden: daarin wordt Nederland immers verplicht om hulp aan illegaal verblijf te bestraffen.

Als maatschappelijke organisatie, betrokken bij de hulp aan mensen zonder verblijfsvergunning, maken we ons grote zorgen over deze richtlijn. Wat gaat er gebeuren met al die honderden mensen die we nu ondersteunen in het vinden van uitwegen uit de illegaliteit? Met de kwetsbare jongeren zonder verblijfsvergunning, die hier opgroeien en nu al moeite hebben om hun weg te vinden in een samenleving waarin ze steeds minder mogen? Met de ouderen die hier jarenlang gewerkt hebben, kinderen en kleinkinderen hebben en nu nergens meer terecht kunnen? Met zieken, die straks zonder hulp op straat komen te staan waardoor medische zorg minder goed verleend kan worden? Met de mensen die bezig zijn zich voor te bereiden op hun terugkeer naar hun land van herkomst, maar vanuit waardigheid willen vertrekken en daarvoor een steuntje in de rug nodig hebben? Hoe kunnen we als samenleving voorkomen dat deze hulp straks niet alleen financieel gekort wordt, maar zelfs gecriminaliseerd wordt?

Stichting LOS (Rian Ederveen)
 Fairwork (Karin Burgerhout)
 SNDVU, Utrecht (Rana van den Burg)
 SDB, Utrecht (Peter Kretzschmar)
 Stichting Wereldkinderen, Zeist (Theo Nederstigt)
 Op t Stee, Emmen (Bert Vastenburg)
 Stichting GAST, Nijmegen (Kaja Lange)
 Huis van Compassie, Nijmegen (Bonita Verbeek)
 Wereldvrouwenhuis, Nijmegen (Dorry de Beijer)
 Raad van Kerken Amsterdam (Anna Verbeek)
 Wereldhuis Amsterdam (Geeske Hovingh)
 Here to Support, Amsterdam (Savannah Koolen en Malou Lintmeijer)
 VTU, Amsterdam (Brit de Jong)
 Right to Create, Amsterdam (Annette Kouwenhoven)
 Stichting ROS, Rotterdam (Maarten Goezinnen)
 Pauluskerk Rotterdam (Martijn van Leerdam)
 VidK, Eindhoven (Eef Daey Ouwens)
 VOD, Wageningen (Frank Hagedoorn)
 De Bakkerij, Leiden (Tamara Breton)
 Stem in de Stad, Haarlem (Uco Koopmans)
 Annahuis, Breda (Nienke Jagersma)